

arbetarhistoria och kvinnohistoria växte fram i en inomvetenskaplig process under längre tid. Den radikala strömningen på 1970-talet ges likväl en viktig plats i historiografin då den fick ämnesinriktningarna att framträda tydligare: ett stort antal avhandlingar skrevs på 1980-talet och många av den tidens nya forskare var inbegripna i livlig debatt. Förklaringen till historiografins skarpa gränsdragningar ligger, enligt Nyström, inte på ett vetenskapligt plan utan i positioneringar som uttryck för en ny generation forskares önskan om att vara en del av en progressiv utveckling. Nyström framhåller, genom att hänvisa till Clare Hemmings kritiska analys av historiografin om feministisk forskning, att historiografisk forskning överhuvudtaget söker skillnader genom att betona förändring och framsteg i forskningen. På så sätt följer svensk arbetar- och kvinnohistoria en logik som påvisats i historiografisk forskning generellt. Nyström kan därför hävda att hans betoning av likheter i forskningen över tid inte endast är ett bidrag till historieskrivningen om arbetarhistoria och kvinnohistoria utan också ett teoretiskt resultat med giltighet för historiografi i allmänhet.

Nyström har utan tvekan tagit sig an ett viktigt ämne och för diskussionen om forskningshistoriografins betydelse för vetenskapliga processer framåt på flera punkter.

Samtidigt är resultatet relativt givet. Resultatet att "68-generationen" av historiker ville skriva in sig i en progressiv utveckling och därför överdrev skillnader gentemot den tidigare generationen ingår i en allmänt bekant dynamik mellan generationer. Här hade Nyström kunnat gå djupare och gett läsaren mer insikter i hur kontinuiteten i tid tar sig uttryck i forskningen, särskilt kring maktperspektivet. Hur mer exakt artikulerades maktanalysen i den tidiga forskningen? Vilka likheter finns med brytpunktens forskning som ger stöd för Nyströms framhävande av kontinuitet? Det antyds i den delstudie som nämndes ovan men ges inte tillräckligt utrymme i avhandlingen. En sådan fördjupning skulle utgöra de första stegen mot den alternativa historiografin som Nyström föreslår.

Stockholms universitet

LEIF WEGERMAN

Elisabeth Elgán, *Att ge sig själv makt: Grupp 8 och 1970-talets feminism* (Stockholm & Göteborg: Makadam förlag 2015). 295 s.

Bland 1970-talets sociala och politiska rörelser hör Grupp 8 till de mer namnkunniga. Organisationen var med sin utbredning och dess stora antal aktiva medlemmar ett av de tydligaste uttrycken för den nya kvinnorörelsen

i Sverige. Dess verksamhet var mycket varierad, från riktade aktioner, manifestationer och demonstrationer till musikteater, diskussionsmöten och publicering av kulturtidskriften *Kvinnobulletinen*. Även om organisationens politiska inflytande är svårt att mäta var den involverad i flera av tidens könspolitiska frågor, däribland rätten till yrkesarbete på samma villkor som män, aborträtten, daghemsutbyggnaden, Sexualbrottsutredningen 1976, vårdnadsbidraget och prostitutionen. Grupp 8 hade en hög aktivitetsgrad under hela 1970-talet, och under årens lopp förflyttades den ideologiska tyngdpunkten från socialism till feminism.

Min uppfattning är att befintlig historieskrivning om Grupp 8 och 1970-talsfeminism i stor utsträckning är affirmativ, i synnerhet den populära, och att detta har bidragit till att befästa ett slags stor berättelse om 1970-talets feminism i gränslandet mellan verklighet och mytologiserande kulturhistoria. Denna stora berättelse har inte sällan använts som slagträ mot yngre generationer av feminister, exempelvis genom att hävda att sammanhållningen bland kvinnor var starkare under 1970-talet. Till de mytologiserande delarna av historieskrivningen hör även slagordet "det personliga är politiskt", som inte var så vanligt förekommande som eftervärlden utmålat det som. Samma sak gäller framställningen att 1970-talsfeminismen uppstod som en reaktion mot manschauvinism inom vänsterrörelserna. Forskning på området har inte kunnat bekräfta denna välkända version av historien, utan tvärt om betonat 1970-talsfeminismens lojalitet mot den revolutionära vänstern.

Historikern Elisabeth Elgans *Att ge sig själv makt: Grupp 8 och 1970-talets feminism* utgör i sammanhanget ett välkommet kunskapstillskott. Studien bygger på en omfattande genomgång av Grupp 8:s arkivmaterial vid Arbetarrörelsens arkiv i Huddinge samt Riksarkivet i Stockholm, och fokus ligger på att beskriva organisationens interna förehavanden. Elgån presenterar en materialnära, deskriptiv studie som genom sin tematiska disposition närmast har karaktären av uppslagsverk. Undersökningen består av fem empiriska kapitel samt en inledning och en avslutning. Det är Grupp 8 i Stockholm och dess efterlämnade material som står i centrum; organisationens rikstäckande verksamhet behandlas blott sporadiskt. Inga intervjuer har genomförts och inget arkivmaterial utanför Grupp 8:s arkiv har konsulterats.

Härmed är syftet att nå kunskap om Grupp 8:s organisering, program och praktik bortom schablonbilder och nostalgi. Utgångspunkten är lyckad: Grupp 8 skrivs fram som en aktör i egen sak, utan att för den skull homogeniseras. Det är välgörande att läsa en studie befriad från den explicita målsättningen att påvisa hur ett historiskt fenomen konstruerats av något utomstående (av dåtidens kommentatorer eller av nutidens genealogiska be-

gär). Dessutom finns det något omistligt feministiskt med att, som Elgán gör, värja sig mot att relatera kvinnohistoriska fenomen till hur män uppfattade och bedömde dem då det begav sig.

En studies styrka är ofta också dess svaghet. Konsekvensen av att Elgán stannar vid Grupp 8:s arkivmaterial är att studien saknar en god portion kontextualisering. Bristen på kontextualisering förstärks av att antalet referenser till tidigare forskning är få. Elgán anser inledningsvis att feminismens historia i stora delar väntar på att skrivas, men går märkligt nog aldrig i dialog med befintliga arbeten av Drude Dahlerup, Hanna Hallgren, Emma Isaksson, Lena Lennerhed, Eva Schmitz med flera. Elgán refererar tidigare arbeten endast då hennes resultat sammanfaller med dessa, vilket gör det svårt för läsaren att avgöra på vilka punkter hennes undersökning utökar eller omtolkar historiska kunskaper om 1970-talets feminism.

Metodologiskt sett sticker *Att ge sig själv makt* ut. Elgán har valt att i framställningen inte återge namn på personer verksamma i Grupp 8. Anledningen som hon skriver är att namn och signaturer förekommer sparsamt i de interna handlingarna, samt att hennes studie inte avser att belysa enskilda personers betydelse för organisationen. Som Elgán också redogör för är hennes hållning emellertid inte konsekvent genomförd, utan namn nämns då de förekom på affischer och på flygblad. Detta får den något olyckliga effekten att samtidigt som Grupp 8:s grundare och företrädare marginaliseras i framställningen florerar en person som Suzanne Osten på talrika ställen. Beslutet att utelämnas personnamn må ha en del som talar för sig, men Elgáns studie hade blivit bredare och djupare om hon berett plats för aktörerna.

Studiens starkaste avsnitt heter "Stöd till strejkande arbeterskor". Här synliggör Elgán på ett elegant sätt olika spänningar mellan socialism och feminism, samt mellan klass och kön, vilket var ämnen Grupp 8 återkommande diskuterade såväl internt som offentligt. Förtjänsterna med boken är många, inte minst på ett detaljplan. Tack vare den tematiska dispositionen är det lätt att navigera i undersökningen, och organisationens historia och förändring över tid framträder på ett tydligt vis. *Att ge sig själv makt* preciserar Grupp 8:s utveckling från en socialistisk kvinnogrupp till en feministisk organisation.

Umeå universitet

DANIEL NYSTRÖM